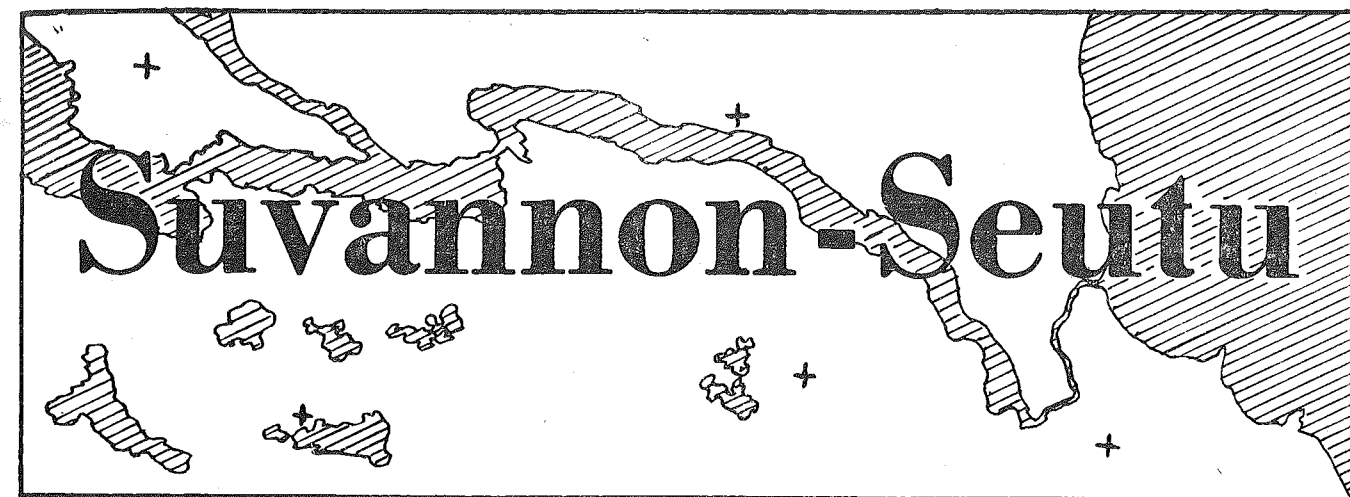

N:o 1 HELMIKUU

Suvanto-Säätiön julkaisema aikakauslehti.

1962

Päätoimittaja Santeri Ollikainen

Oi, terve uusia vuosia!

Tuhannesti terve, mitä oletkaan tullessasi tuova? Terve sittenkin. Voit ehkä onneakin tuoda, voit tuoda onnettomuutta, ja — varmasti molempia varastossasi on, kuinka paljon kumpaakin annat, siinä ero, josta voi sua jälkeensä arvostella. Jos voisin liikkua mahdollisuuksien rajoilla, ja aina vaan tehdä lähimmäiselleni hyvää, olisi onneni sittenkin vaan osittain taattua, sillä voisihan toisten pahat juonet silti murtaa onneani. Olen samoista aineista kuin toisetkin kuolevaiset. Terveysteni, onnen ja tyytyväisyyden tunne on altis ja suojaaton rakentaville ja rikkirepiville vaikutuksille. Näin ollen en voi erikoisesti riemastua tulostasi, uusi vuosi; vaan lieenee parasta asettua vakavalle kannalle sinun suhteesi.

Tervetullut sinä olet, tuhannesti tervetullut, aikaa sinä annat, annat uusia aatteita, säret entisiä mielikuvituksia. — — — Sinä voit antaa työtä ja työtarmoa, rakkautta ja rauhaa, leikkiä ja lempeä. Ole hyvä ja anna. —

Sinä voit antaa sairautta ja saamattomuutta, ikäviä aikoja ja kolkkoa kohtelua. — — — Heitä ne sinne, mistä ne ovat, älä anna minulle, äläkä muille. Tuo mitä tuot, tuhannesti tervetullut sittenkin.

Kiviniemessä 19 1 1 21.

Toimituksen papereiden joukkoon oli ilmestynyt tuo edelläoleva ja kun ihmisen aivoitukset ja toiveet ovat suunnilleen samat nyt, kuin 40 vuotta sitten, otimme kirjoituksen tähän vuoden ensinumeroon.

Ikävöitkö Herran huoneeseen?

Kirj. A. Sipiläinen

Muotoillut: S. O.

Oli kirkas kevättälven sunnuntaiamu. Istuin kotiseurakuntani tutussa ja rakkaaksi käyneessä temppelissä. Tapulissa kumahtelevat kellot ilmoittivat Jumalanpalveluksen kohta alkavan. Vähän näytti nytkin seurakuntalaisia sanan kuuloon saapuvan. Ne, jotka säännöllisesti kävivät tulivat, kuten aina ja asettuivat hiljaisesti paikoilleen. Tuli kuitenkin yksi, jota harvemmin kirkossa näki, tuli ja asettui viereeni istumaan. Pitkän ja vaivalloisen matkan hän oli nyt tehnyt tänä pyhäamuna.

Hartaana painui tämän äskentulleen pää rukoukseen, josta varmaankin kohosi kiitos Elämänherralle, joka nyt antoi mahdollisuuden hänelle päästä kirkkomatkalle, sillä sellaista matkaa, kuin hänen, ei voinut tehdä jokainen sunnuntai. Vain pari, kolme kertaa vuodessa sai sieltä lähde-tyksi. Ikävöin suuresti tänne Herran huoneeseen, sanoi vieras, puoleeni kääntyen, mutta pääsy tänne niin usein, kuin tahtoisin, käy ylivoimaiseksi.

En osannut tähän juuri mitään sanoa, sillä ymmärsin hänen ikävänsä.

Ajattelin, miten suuri lahja meille, kirkonlähellä asuville, on se, että jokainen sunnuntai olemme tilaisuudessa kokoontumaan yhteiseen Jumalanpalvelukseen, mutta miten vähän silti tätä suurta etuoikeutta käytetään.

Puuttuuko monen monelta seurakuntalaiselta Herran sanan ikävä. Tällaisesta asiantilasta puhuvat tyhjat kirkonpenkit. Ajattelin tätä vieressä istujaa: Kun tällainen Herra ikävöivä ihminen pää-

see sitten Jumalanpalvelukseen, ottaa hän siihen osaa koko sydämeillään ja jaksaa taas siunauksen saaneena lähteä arkisiin askareihinsa.

Tuosta sunnuntaiamusta on kulunut jo kymmeniä vuosia, mutta tuon ystävän kertomus siitä, miten syvästi hän on Herran sanaa ikävöinyt, tulee yhäti uudestaan ja uudestaan mieleeni.

Tänä aikana, kun Herran kirkkotalo, vanha samalla rakastava, käsi on najoittanut karjaalan neimon vierasle seuduille ja vierasle kirkkotalle, kulkemaan vieraaseen temppeliin johtavia polkuja, vaikka tosin saman Jumalan palvelukseen, kuin siellä synnyinseuduillakin, tulee yhä edelleen esille kysymys: miksi täälläkin on niin vähän kirkkotien kulkijoita?

Varsin vähän näyttää olevan, niin nuorten kuin vanhainkin sydämissä, sitä ikävää, mikä pakottaa matkalle Herran huoneeseen, vähimmin ehkä juuri siellä, missä matkan pituus ja heikot tiet eivät suinkaan ole haittana. Miksi ei käydä kirkossa siellä, joiden kotiin jokaisena pyhäamuna kantautuu kellojen soitto kutsuvana? Miksi eivät kirkossa käy ne, joilla omasta takaa ovat nykyajan kulkuneuvot kirkkomatkaa lyhentämässä, mutta ne käyvät, jotka jalkaisin selkäkumarassa kulkevat? Nämä väsyneet perheenäidit ja isät käyvät virkistykseen sanaa kuulemassa. Kuitenkin täytyy olla jokin erikoinen voima, joka panee nämä elämäntyössä väsyneet liikkeelle ja matkansa suorittamaan, kerta kerran jälkeen, vieläpä salotaipa-leiden takaa. Nämä väsyneet ovat

kirkkomatkalla voimistuneet, sillä tuo ja pirteä elämän halu loistaa heidän kasvoiltaan kirkosta palatessa. Tämä kaikki myönteinen johtunee siitä, että he tällä matkallaan ovat saaneet tyydytetyksi sen Herransanan ikävän, mikä heillä oli kuin painolastina ennen. Samanlaisen ilon ja tyydytyksen saa yhtähyvin nuori kuin vanhaakin, jos nuori mielikin tuntee todellista sanan ikävää ja kaipaa yhteyttä Kaikkivaltiaaseen, kaitsevaan suojelijaan.

Nuoret kuitenkin usein etsivät kaipuulleen tyydytystä sieltä, mistä ei muuta saa kuin rauhattoman omantunnon, elämänsä painoksi. Sielunvihollisella on keinonsa nuorison viettelemiseksi, siitä ovat todistuksena teiden varsille sijoitetut räikeäväriset ilmoitukset. Siellä, mihin näillä aviiseilla nuorisoa kerätään, sydän turtuu kaikelle uskonnolliselle henkielämälle ja ikävä taivaallisiin tukahtuu. On kuin jäätävä talvi kahlitsisi nuorten elämän virran kuorensa alle, mitä kuorta vaivoin pystyy Jumalaa pelkääväisten vanhempainkaan rukouksen voima murtamaan.

Kyllähän kaiken Herra voi hengellisesti kuolleet herättää ja jään sulattaa kylmentyneistä sieluista, joten ne joiden toivo ei ole sammunut, voivat odottaa Jumalan kesää nuorisonkin kohdalle. Pyytääkäämme, että me kukin saisimme olla eläviä virtoja Jumalamme kesässä, eläviä rakkauden virtoja keskenämme, sekä kiitoksen ja rukouksen virtoja Herraamme lähestyessämme omasta ja kansamme nuorison puolesta. Siihen Herra meitä armossaan auttakoon.

HERRANVALTA JA KRUUNUNVALTA

Entisestä suur-Sakkolan pitäjäs-
tä, johon myös Metsäpirtti ja Vuoksela kuuluivat, oli hovien aluetta eli herranvaltaa noin neljä viidesosaa ja valtion omistamaa maata noin yksi viidesosa. Viimeksimainittua aluetta sanottiin kruununvallaksi. Kruununvallan ja herranvallan raja kulki Vuoksesta Kiviniemen ja Kottilan kylän rajalla olevasta Lehtiniemestä Tikansaaren ja Viiksanlahden välitse Valkjärven kylän itäpuolelta Räisälän pitäjän raja-
Suur-Sakkolan alueesta kuuluivat siis kruununvaltaan Kottila, Tikansaari, Valkjärvi, Räihäranta, Kuninkaanrasti sekä lisäksi Vuoksen toiselta puolelta Noisniemi ja osa Hirvisaaresta.

Edellämäinittu lyhyehkö raja jakoi saman pitäjän asukkaat kahden aivan erilailla johdetun talousjärjestelmän piiriin. Kruununvallan puolella valtio omisti siihen aikaan kaiken maan. Talonpojat olivat tällä alueella valtion lampuoteja eli vuokraviljelijöitä. Herranvallan puolella lahjoitusmaahovien herrat omistivat maat, joita torpparin asemaan syöstyjen talonpoikien piti viljellä. Torpparin elämä oli jokseenkin täysin hovinherran määrättävissä. Sen ajan ihmisen silmillä katsottuna kruununvallan puolella oleva talonpoika oli lähes täydellisessä vapaudessa, herranvallan puolella oleva lähes maaorjuudessa.

Siitä, miten tällaisiin maanomistussuhteisiin aikoinaan jouduttiin, on kerrottu Sakkolan historiassa melko laajasti, joten en siihen enää palaa. Kruununvallan puoleisen Sakkolan oloista ja elämästä 1850-luvun kahden puolen muistan monia isovanhemmiltani ja muilta vanhoilta ihmisiltä aikoinaan kuulemiani kertomuksia. Syntymäkotini oli kruununvallan puolella ja nämä muistel-

mat perustuvat niihin kertomuksiin. Ennen isoa jakoa, joka lienee toimitettu siinä v. 1860 tienoilla, ei kruununvallasakaan kukaan yksityinen omistanut maata vaan asukkaat olivat valtion lampuoteja. Elämisen ehdot olivat kuitenkin vapaammat siellä kuin herranvallan puolella. Kruununvaltalaisilla ei ollut ropotissakäyntiä, ei hovin kuormien kuljetusta Pietariin, ei alituista hädön uhkaa, eikä pelkoa kasakoista, joita hovinherra lähetti rangaistusta suorittamaan. Eivät kruununvaltalais-
setkaan saaneet ilman veroja ja velvoitteita elää, mutta täällä ne olivat tarkoin määrätty, eikä niitä muuteltu mielivaltaisesti. Varsinaisia veroja kruununvaltalaisilla oli maavero ja virkamiesten palkkasaataviin kuuluvat jahti- ja silta-
voutien kapat sekä pappien »aprakat». Maaveron voi suorittaa viljana tai rahana. Velvoitteita olivat hallikyytipäivät Pietarin ja Viipurin välisen maantien kes-
tikievareissa, maantien kunnossapito ja susijahti. Siihen aikaan oli paljon susia ja jokaisessa talossa täytyi olla määrätty määrä susiverkkoa, jolla petoja pyydystettiin. Verkko oli verrattain vahvasta langasta kudottu, solmuväli 10—15 sm. Jahdissa nämä verkonkappaleet, joiden korkeus oli 2 metriä ja pituus 8—10 metriä liitettiin yhteen ja näin saatu verkko viritettiin sopivaksi katsottuun paikkaan hiukan pussille. Tätä pussia kohti ajomiehet hätistelivät susia ja pyssymiehet olivat verkon takana piilossa valmiina ampumaan. Sudenpyynnin järjesti jahtivouti ja kaikkien miesten oli otettava pyyntiin osaa. Susijahtivelvollisuus oli koko pitäjän alueella sama.

Kruununvallan johtava virkamies oli kruununvouti. Hän kävi joka viides vuosi pitämässä

»huushollisyynin» eli talouskatselmuksen jokaisessa kruununvallan kylässä ja talossa suorittaen rakennus- ja tilustarkastukset. Silloin saivat myös talonpojat tehdä ehdotuksiaan olojensa parantamisesta. Jos kyläläisillä oli keskuudessaan erimielisyyksiä yhteisten asioiden hoidossa, kruununvouti ratkaisi ne ja siihen päätökseen oli tyytyminen, sillä valitus-oikeutta ei ollut. Kateus ei niissä oloissa aiheuttanut riitoja, sillä kaikki olivat sen ajan kyläyhteisössä jokseenkin yhtä rikkaita tai paremminkin yhtä köyhiä. Epäsosiaalista yksilöä ei sen ajan yhteisössä suvaittu, hänen oli sopeuttava tai sitten lähde-tyvä.

Kruunulta asuttavaksi saatu tila kulki eräitä aniharvoja poikkeuksia lukuunottamatta perintönä suvussa. Jos talossa oli poikia, niin vanhin poika peri tavallisesti isännyyden. Niissä taloissa, joissa oli vain tyttäriä, otettiin tavallisesti vanhimmalle tyttärelle kotivävy. Lapsettomat pariskunnat ottivat taloonsa osamiehen, jolle talonpito sitten aikanaan jäi. Osamiehen asemaa ei ollut millään lailla määrätty, mutta jos hän oli pitänyt vanhuksista huolen ja hoitanut hyvin rakennukset ja pellot, niin kruununvouti nimitti naapureita kuultuaan osamiehen isännäksi. Kun vouti oli nimittänyt vanhimman pojan perintötalon isännäksi, saivat nuoremmat veljet kruununvoudilta luvan saatuaan raivata itselleen uudistilan. Käytännölliset järjestelyt hoiti jahtivouti.

Kaskeamalla metsäisen mäen rinteeseen raivattu uudistila sai jonkin ajan kuluttua naapurin ja tätä tietä asutus laajeni jatkuvasti. Mälikunta sai usein nimensä ensimmäisen asukkaan mukaan. Viime vuosisadan puolivälissä oli maanviljelys ainoa ammatti Sak-

kolassa. Vain joitakin harvoja käsitöläisiä oli pitäjän alueella. Viljelystavat olivat silloin vielä melko alkeelliset sekä kruununvallon että herranvallon alueella. Viljelyssä käytettiin sarkajakoa. Pellot ja lähi niityt oli suuremmissa kylissä mäkikuntien kesken ja mäkikunnissa taas niissä olevien talojen kesken. Kun peltoa oli väkilukuun nähden vähän turvaututtiin kaskeamiseen. Kaskeaminen samoin kuin etäniityillä tapahtuva heinänteko oli mäkikunnan yhteishommaa. Kruununvallassa kävi jahtivouti joka vuosi kyläläisten kanssa katsomassa kaskipaikat. Herranvallassa sen teki hovin metsänvartija. Kaskan kaatamiseen, polttamiseen ja kylvötyöhön piti jokaisen talon lähettää saman verran työvoimaa ja sama määrä siementä kylvöä varten.

Sadon jako tapahtui kuhilailta ja sen suoritti yhteisön kaksi uskottua miestä. Kaskessa kasvatettiin tavallisesti yksi ruis kaksi ohraa 1—2 kauraa ja sen jälkeen tattaria niin kauan kuin maa kasvoi. Sen jälkeen se jäi ahoksi. Heinänteossa jako suoritettiin, kun heinä oli kuivunut sen verran, että se voitiin kerätä saatolle.

Herranvallon ja kruununvallon raja ei vaikuttanut mitenkään tavalliseen kanssakäymiseen puolin ja toisin. Mutta herranvaltalainen ei saanut muuttaa kruununvallon puolelle vakituisesti asumaan juuri muutoin kuin naimiskaupan kautta tai tulemalla osamieheksi. Kruununvallon puolelle ei otettu uudisasukkaita ylikansoituksen pelosta. Kun kruununvallon puolelle oli paljon halukkaita menijöitä, oli sen puolen pojilla hyvät mahdollisuudet kosia tyttöjä rajan toiselta puolelta. Ne tytöt, joille piti saada kotivävy, tiesivät, että herranvallon puolella on kylä tarjokkaita sen kun valitsee parhaan. Kyllä niitä herranvallon

puolelta kotivävyjä tulikin. Kruununvallon isäntien sukunimistä voi myöhemminkin päätellä, ketkä heidän esi-isistään olivat tulleet herranvallon puolelta. Sieltä olivat Ruunat, Kiurut, Loposet ym.

Kruununvalta oli jo silloin huomattavasti paremmassa asemassa muuhun Sakkolaan nähden, sillä sen kylät olivat Vuoksen rantamilla. Vuoksi oli kyllä silloin vielä laskeutunut, mutta sen rannoilla oli parempia heinämaita kuin Suvannon varsilla. Suvannon rannat kun olivat jyrkkiä hiekkarantoja. Kun Kiviniemen koski avattiin vv. 1856—57, Vuoksen pinta laski yli kaksi metriä ja sen rannoille tuli runsaasti hyviä liettettä. Lihavamultaisten lietteiden saanti elvytti seudun maataloutta sangen paljon.

Niin elettiin kruununvallon alueella viime vuosisadan puolivälin tienoilla. Yhteinen ponnistelu jokapäiväisen leivän turvaamiseksi siirsi itsekkään oman edun ajattelun taka-alalle. Jokaisen kylän tai mäkikunnan menestyminen oli kaikkien siellä asuvien yhteinen etu. Kun valtio päätti jakaa kruununvallon maat kyläläisille, oltiin erityisen iloisia ja toiveikkaita. Tuli sitten isojako. Tulivat linjat ja rajat, joita pitkin hiipi kateuden musta peikko kyläläisten keskuuteen. Se alkoi kuiskutella: — Tuo toinen naapuri sai jaossa paremman asuinpaikan ja paremmat pellot, eikä hänen tarvitse muuttaa asuntoaan niinkuin minun. Jako toi epäsuoraa ennen niin sopuisten naapurusten väliin. Olihan aivan luonnollista, ettei parhainkaan maanmittari voinut niin suuressa jakotoimituksessa järjestää jokaiselle osakkaalle samantyyppisiä olosuhteita. Mutta aika parantaa haavat. Kun oltiin päästy elämisen alkuun omilla tiloilla, rajojen aiheuttamat riidat unohdettiin. Jokainen oli nyt jo tavallaan isäntä omassa talossaan. Ti-

lojen maksuaikaa valtiolle oli neljäkymmentä vuotta ja maksuehdot olivat niin kohtuulliset, että jokainen vähänkin yrittävä niistä kyllä selvisi.

Eemil Leinonen

Pastori G. A. Vikman'in lausuma rukous tervehdys seurakuntalaisille ennen saarnaa Sakkolan kirkossa.

Oi terve Herran huoneelle
Mis yhtyy Herran kansa,
Ja kallis sana totuuden
Soi puhtaudessansa,
Tääl lapset Herran juhla on
Jonk rinnalla on arvoton
Maan riemu kokonansa.

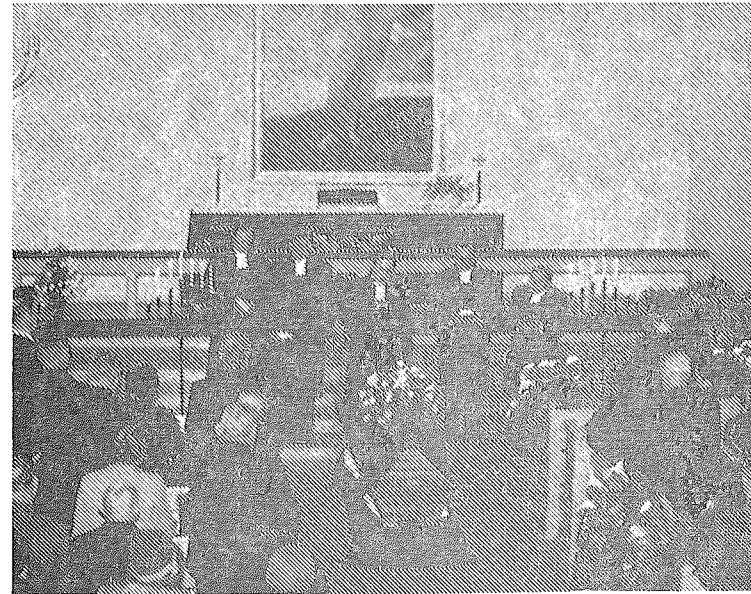
Tääl ilo riemu annetaan
Ja valo Jumalalta,
Me tänne niinkuin satamaan
Riennämme myrskyn alta,
Kun riehuvat riidat maailman
Tääl ympäröi meitä Jumalan
Suloinen hengen valo.

Sä sielu kyllä tiedät sen
Sä maistoit mannaa taivaan,
Kun sydän oli murheinen
Sait lohdutusta vaivaan,
Vaipuissas rukouksiin
Näit Herran sangen useinkin
Sua virkistävän aivan.

Oi huone missä murhe saa
Iloa hetken verran,
Oi pyhistö jok avajaa
Tiet tykö taivaan Herran,
Tääl aina totuus soikohon
Se vievä taivaaseen meitä
Kun isät se vei kerran.

VAINAJIA

Rovasti Juho Silvennoinen kuoli 30. 1. vastaisena yönä kotonaan Imatrankoskella. Hän oli syntynyt 20. 3. 1890 maanviljelijän poikana Sortavalan maalaiskunnassa. Ylioppilaaksi hän tuli Sortavalan realilyseosta 1912 ja vihittiin papiksi Savonlinnassa 8. 6. 1915. Pappina hän toimi: Kiihtelysvaarassa, Heinävedellä, Suommenniemellä ja Sakkolan kirkkoherrana 1932—1939. Kirvun seurakunnan kirkkoherrana ollessaan 1939—1943 toimi hän kirvulaisten sijoituskunnassa Hämeenkyrössä, oman toimensa ohella myöskin Hämeenkyrön kirkkoherrana. 1943—48 hän toimi Jääsken seurakunnan kirkkoherrana ja 1. 1. 1949 alkaen silloin perustetussa Imatran seurakunnassa, ensin vt. kirkkoherrana ja sitten seurakunnan ensimmäisenä kappalaisena eläkkeelle siirtymiseensä asti.

Jääsken rovastikunnan vt. lääninrovastina hän oli 1941—1942.

Sakkolassa hän kuului kunnan valtuustoon ja Imatralla mm. kauppalan valtuustoon. Maaseudulla pappina ollessaan hän hoiti innolla myös pappiloiden maataloutta ja Joutsenon Pellisenrannassa omistamansa maatilan kun-

nosti esimerkilliseen kuntoon. Uskonollisen työn eri aloilla hän oli mukana kannustavana voimana.

Rovasti Silvennoisen ruumiinsiunaus toimitettiin Imatran kirkossa helmikuun 2 päivänä. Kirkko oli ääriään myöten täynnä seurakuntalaisia ja kauempaakin tulleita ystäviä. Vainajan poika pastori Martti Silvennoinen toimitti ruumiin siunauksen avustajinaan: kirkkoherra Alpo Mustonen, rovasti Jouko Lakio ja kirkkoherra Eero Vertanen.

Anna Maria Naskali, o.s. Suikkanen, syntynyt Sakkolassa 23. 8. 1888, kuoli Turun sairaalassa 3. 1. 1962. (Aleks Vp Naskalin leski).

Anna Savolainen, o.s. Heikkonen, synt. Sakkolassa 11. 6. 1890, kuoli Valkeakosken sairaalassa 2. 1. 1962. (Juho Savolaisen leski, Petäjärveltä).

Esko Käppi, synt. 7. 4. 1928 Sakkolan Kiviniemessä, kuoli 1. 9. 1961 tapaturmaisesti Sydneyssä, Australiassa.

Varpu Skyttä, synt. 24. 11. 1884 Räisälässä, kuoli 28. 1. Kouvolassa. Asunut aikoinaan Sakkolan Riiskassa.

Rajapyykkeitä

90 vuotta on täyttänyt Punkalaitumella emäntä Helena Vuolli, Röykkylästä, poikansa Matti Vuolin luona.

80 vuotta täytti maanvilj. Martti Lamppu, Röykkylästä, Turussa, poikansa Eemil Lampun luona.

80 vuotta on täyttänyt emäntä Maria Ramö Toijalassa. Kotoisin hän on Sakkolan Kiviniemestä.

70 vuotta on täyttänyt Helena Vanhanen Punkalaitumella. Kotoisin hän on Sakkolan Röykkylästä.

70 vuotta on täyttänyt Punkalaitumella maanvilj. Albert Huuska. Kotoisin hänkin on Sakkolan Röykkylästä.

70 vuotta täytti 4. 2. Emilia Raaska Lepäälän Lipossa. Kotoisin Sakkolan Kiviniemestä.

60 vuotta on täyttänyt emäntä Iida Koironen, o.s. Ollikainen, Punkalaitumella. Kotoisin on Sakkolan Röykkylästä.

60 vuotta on täyttänyt Emma Lamppu, o.s. Huuska, Valkeakoskella. Kotoisin Sakkolan Röykkylästä.

60 vuotta täytti maanvilj. ja metsäteknikko Viljo Turkinen 10. 1. kotonaan Lempäälän Herralassa. Kotoisin Sakkolan Haparaisista.

60 vuotta täytti 9. 2. -62 emäntä Anni Naskali, o.s. Meskanen, Lempäälän Moisiossa.

50 vuotta täytti 25. 1. Anna Silvasti, o.s. Kallonen, Vesilahdella. Kotoisin Sakkolan Petäjärveltä.

50 vuotta täytti Arvo Suokas Savonlinnassa 27. 1. Kotoisin Kiviniemestä.

50 vuotta täytti Vilho Uosukainen 11. 1. Lempäälän Kuljussa. Kotoisin Sakkolan Kiviniemestä.

Kun Paakkise parta jääty

(Murteellinen)

— Kirj. S. OLLIKAINEN —

Vanhas rek-laulus lauletti:

"Paakkinen sylkäis parralliese ja kirosi karkijasti: Ei sua männä om-peluseuraa Anttolan myllyl asti."

Kuka ja mikä tiä karkijast kara-hutel? Paakkine lienyö olt, en iha nuukoa tiijje, mut miu luulohein männyö, jot eikhä tuo liene olt iha sama setä, (tāti se ainakua ei olt) milt tās tuonnostalven, sillo suuren pakkasjtalvenn, palentu parta. Nii no! Koha se ois palentumisel vält-tänkki, mut ko se iha jääty. Voi surkane sentääl ko uatteluo, mite siin olj miehel leuka jäykkänn.

Asja olj näinikkiä ja talviisii, tai oikijastaa sen asjan kulku olj tal-viisii, ko mie nyt koittelen teil se-littä.

Se sattu ja tapahtu tienpääl, talvi-sel Pietarin tiel ja oljha siin senver-ra Paavaliiki asjas käsi, jot hiä, tiä Paakkine, läks Pietarin-Paavalin kirkon luont ajamua kököttämää kottii, katsomua ommaa ämmää.

Mut enneko männiä siihe p ää-s a s j o a, (pääshä niät leuka ja siin kasvava partaki on) ni pitähyö miun selittä, jot mite ja minkätähe tiä Parta-Paakkine joutu sinn Pie-tar-Paavalin kirko luoks.

Se olj sellaista aikua ko no — — "Isä olj jo lampun ostant ajat siit", — — mut tuota — — sillo ajet-tii rahtii Pietarii ja Pietarist pois-päi.

Sil tiel olj sillo liikettä ympärj vuorokauve, senverra ja vähä enem-mäkki, ku jouluuamun ja kihupy-hänn yhtiesä Kivennava-kirkonmiäl.

Tää Parta-Paakkise tie kulk, tahi vei (eihä tie mihikiä kule) Rauvun Raassulist ensi ylj rajan ja siit Lempaalan, Vartijamäen ja Levas-sovan kautta itsehie Vennäi-Pietarii. Siel Pietaris käivät kaik rajaseutu-laist, mitkä vua kynneltä ja kyn-nykseltä kykeniät, mut käi niitä etenpänki Suomest, Kanakselt var-siki. Pietarii vietii kaikenlaisii tuot-

teita mitä maas ja järvis kasvo, mut ei ruisjauhuo, eikä destruktiorasvaa. Ruisjauhuo ei sinn kannattant viijjä, ku se olj siel nii huokijua, jot sin Pietarii ko vei kuorman heinää, ni sil heinäkuorman hinnal sai kuor-man ruisjauhuo. Tuo tuas, tuo suo-malaisen vaikijast lausuttavis ja kir-joitettavis oleva rasva ei olt sillo viel ylleises käytös, eikä sitä Suo-mes, ainakua niis Kannakse-maakylis osattu valmistuakaa sillo, eikä sen jälkiekiä, siihe niät pittää olla iha erj konniet ja konniekäyttäjät, enne-ko sitä syntyy ja kasvua. Sitäpäits sellase suurkaupungin laitamil, niiku Pietar jo siiheikuaki olj, synty sel-lasii rasvoi iha luonnotuottein sen-verra, mitä sil lienyö käyttöki olt.

Nii tosjaaki! Mie mainitsin tuos vua maan ja vien tuotteist, mut vie-tiihä sinn suomalaista ilmuaki. Pie-niin, nii-sanottuin "puukkovasikkoi-he" naha all pit selase pillin kans puhaltua ilmaa, jot vasikan-raato näytti lihavall.

Venäläist lihatavaran välittäjät vaatiit tälläsen ilmakäsittelyn ja jos kuka "vasikavetäjä" ei sitä teht, ni hänel sanottii jot: "Ne naada." (Ei ole tarvis) Siit myöhemmas vaihies, ko Pietariiki tulj pakolline lihan tarkastus, ni se vaikutt, jot suoma-laista ilmuu ei enniä tarvint viijjä rajaylj, vieraan-muan puolel pila-hummua, voa sen voi käyttöä kaikiss olomuodoissuase omas muas.

Nyt jokkuu jo vissiiki uatteluo, jot mihi se Paakkise partatarina jäi. Älkiä hättäilkyö! Ei se unehuksis uo, eikä unehukkua, mut ko tääki on sellane tärkijä luokkua kuuluva as-ja, ni tähä vähä tarvittii es-puhetta.

Eikä tiä espuhe viel mikkiä pitkä uo oltkua. Katsotuaha nyt vaik vua tällane yks esjmerkki, kymmeniin tuhansiin sejast: Yhel pyhäjärveläi-sel isännäl olj tarkoitus pittää poi-kuase häis tervetuliapuhe talluo

tuovul minijäl ja pithä hiä sen, mut siin kest espuhe puoltoist tuntii. Siit isäntä käi välil ulkon jäähytte-lemäs ja sielt tultuvua sano minijäl: "En mie muistakkua, mitä miul taa-no jo tulj sanotuks, mut nyt sanon kuiteki: "Tervetulluo vua mei tal-luo nuveks emännäksi!" Siit hiä pyyhkäis hien otsaltua, niist nenniä-se ja käi istumua.

Lähetääppäs nyt Paakkise keral.

Paakkine läks siint Pietar-Paavalin kirkon-luon olliast Suhharnoirahtie-rist sillo, sen pakkaspäivän olles justii kallistumas puoljpäiväst niiko iltapuolie, ajelemmua Raassulin sas-tovua koht. Matkaa tähä rajapaalul karttu siint lähtöpaikalta vähä ylj kuuskymment Vennäi virstaa. Kal-laa hiä olj käynt Pietarii viemäs ja ries hänel olj tulomatkal kaksi säk-kii liiv-jauhoi (vehnärehua) ja ku-lohjka hersryynii, siit siin olj viel suur niin-kulj (niinimatto) puolillua hevosen eväsheinä kotjmatkua varte. Korvusniekka hattu hänel olj piäss, suur, puoljsiärii ast täyttävä, lam-masnahkaturkki pääl ja huopikkuat jalas. Lähtiissiä hiä olj siel rahtieris ottant pienet näkäräistki pakkase liäkkieks.

Hevone ko olj suuren osan päi-vät seist siin hartsuona puomiss kau-rasäkki piäs, ni se oliki senverra kylläine, jot ajamua lähtiis senko nostel häntäjiä ja puksuttelj. Paak-kine haastel tammallie jot: "A sieko uot nyt nuoj ruokua ja ilmuu täys, ni ajetua sohotelluaki Lempaala Hartsii ast yhtkyytii." Niihä se siit tapahtukki. Hiä senko istu känällä heinäkulin pääl, vähä torkkuki vä-list ain ja hevone mänj omipassei-nie.

Alamiät se juoks hölkkyyt ja ylä-miät kävel. Tasamualki se pyrk asettummua kävelytahtii, mut ajaja-ko nykäsj ohjaksist ja öräht, ni siit

se taas tek niiko juoksun-tapaista, isännä mielhyviks.

Lempaala Hartsis Paakkine syötti hevostaase ylj puolentoist tunnin ajan. Otti siin itseki sianliha kualii, pertsuun sen sekkua ja kartsiskua li-han piäl, sekä lähtiissiä joi rutkutti eväspullostase votkua, melkei puoj pullollista. Hevosta puomist piästäis-siä häntä pyrk vähä jo horjuttele-mua, mut hiä loikistais rekkie, siihe heinäkulin pääl vatsallie ja olott hevosen tieraitiel. No osasjha tam-ma männä, vaik ei isäntä olt oh-jaksiskua. Se olj niin monta kertaa olt Pietar-reisul Paakkista kyyvis, jot tie olj tult tutuks ja muist se joka hartsuonanki tienvarrelt. Paak-kine nukkuki kohtsillii siin pehmiän heinäkulin piäl ja ko olj parj-kolm virstua ajettu ni ries käi sellane kuorsaukse tärinä, ikkääku ois vis-kurkonetta kierret siin täyvel vau-hill. Hevone mänj ommii aikojua, mite osaj — — — ja osajha se. Se osasj vastaatulijatki sivuuttua niin sieväst, jot ei rek tarttunt sunkua kii toise rekkie. Kuka taas ajo ta-kantpäi sivutse, ni se anto mänijän männä, eikä käynt kilpuamua sen kans.

Sastova-rievul tamma seisattu. Siin olj pakkoki seisattu, ko riuk ol kii ja siin pit maksua Raja-Iiva-nal 10 kopekkua sastovamaksuu. Ii-vana tulj ja tönäs Paakkista yllä, enneko käi riukuu auvvaamua, mut eihä Paakkine muuta ku örähtel vua. Iivana ko näk, jot ei miehest uo herrääjäks, ni hiä nost riuvun yllä ja olot hevosen mänemiä miehinie ja kuorminie.

Tunsha hiä Paakkisen, vakinaisen Pietarin kävijän ja uattel, jot: "Niitsevoo! A otan toisel kerral kaks riunua." (Riuna = 10 kop.)

Rajalta olj vua muutama kilometr matkua Suomenpuoleisie Myöhäsen hartsuonua. Siin kaik Pietarist tuli-jat viel käivät sajul ja rokal, sekä syöttiit hevosijjaase viimeise tietai-palien varalt. Tähä Myöhäse hart-

suona kuijjua Paakkisenki tamma mänj tutuu tietäase.

Siin, justiiko hevone kiänäis ku-jamuaportist sissii, olj yhe toise matkalaise rek vähä viisteittäi ja Paakkise toinen jalka, mikä retkott rienlaijan ulkopuolel, tapasj sen toise rien kullmua. Se törmäys an-toki sellase tärräykse, jot ukko ha-vaits unest ja koitti kömpii yllä riest. Yritti monta kertua ja taka-puolj nouski, mut pää ei noust. Viina olj jo pakkase vaikutuksest häipynt pääst pois melkosest, mut Paakkisest kuiteki tunt, jot jossai on sen verra vikkua, jot hiä vua ei piäse riest pois. Olj viel joksieki pi-mijäkki, jot ei oikei järkiä piäst tolal tilantien jokapuolest. Kylhä ku-jamuan peräl, tolpan piäs, tuikutt öljyvanarj (lyhty), mut eihä se näyt-tänt siihe Paakkise rekkie ast, ko hyvi hämärästä voa.

Paakkine silittel heinäkulin piäl-lystä ja itsijäase ja siinhä se siit viimisel selkenjki, jot mikä häntä pitelj ries kii. Parta olj jäätynt hei-näkulin päällyspuolie ja se oljki nieltahunt siihe paksun jääkerroksen kans niin vahvast, jot älä muuta vir-ka. Maates olj niät suusta valunt kuolua ja vettä jatkuvast ja 26 as-tien pakkane, näist tarpeist sai kuro-tuks pitävän yhteyven Paakkisen parran ja heinäkulin välil. Tää lii-tos ja liitto oljki niin vahva, jot ihminen siin tilanties ei voint sitä erroittua.

Paakkine ois mielellii kiront oikei iänehie, mut jäätynt parta ei piäs-tänt suuta tikahtammuakua. Kuliss olj heinäi viel senverra, jot se olj vähäsen pumpullua ja pehmythä siin ois olt loikuoki, ko ei pakkane ois alkant dytisyttiä. Se niät humalan pohmeloss tarttuu kylmä helpommi ja alkaa värisyttiä hyvän turkinki sisäs. Sen lisäks alko tuntuu, jot se pakkane alko rutistaa parrast, ik-kääku ois tahtont nyhtää sen pois juurinie. Tilanne tuntu iha kestä-mättömält. Hartsuonast kuulu ulos ast haastamise purinua, mut auttok

se riesä heinäkulin pääl loikojua? Tyhjän-kuot se autto! Se päi-vasto kiukutt yhä enemmän, ko ihmisi-iänj kuulu tuost iha ku vierest, et-kä suant suutais sen-verra liikah-tammua, jot oisit huutant appuu.

Ihmise elämä on kuiteki siint kohtua jonkii verra valosa kaikis tilanteis, ko sattuu olemua äly kerall ja se-hä se laukais tiänki melkei toivotto-malt tuntuvan sotkun.

Paakkine nous siin riessäase vähä niiko ryömillie (kontilleen), otti hei-näkulin sylehie — — — ja katsaha ihmettä! Iha helppoha siint olj sil-viisii noussa pois. Poisha hiä nous-ki ja läks heinäkulj syles kävelem-miä sissii Myöhäse hartsuonua. Hartsuona olj melkei täynn matka-laisii, ko ovest alko näkky pakkase huurun sejast sellane kum-mallise näköne rumilus, mill olliit niiko ihmise jalat all. Kotva-aikaa sisäl-olijat tuijottiit suu auk tulijua ja oljha siin ihmettä kerraksie. Siit toist alkoi siunailla, toist kirroilla, mut sen viisaanpua puhetta ei ken-nekiä leuvvast lähtent pitkiä aikua. Siit, ko Paakkine olj kohmettunneil jaloilua köpötelt kantamuksinie jo kesklattijal ast, ni kummituslumous hävis katsojist iha äkkiistiä ja yl-leine naurun hohotus täytti koko hartsuonan. Tarjoilija-mummoki, mi-kä hetj, ko pelehys ilmesty ovel, pistäis syvän-sykkyräs kammarihhie-se, ilmesty jo kammari ovel ja suu melkei korvii ast naurust levijän, kiireht jo Paakkista tyyriämiä kuu-man, suuren, hellanluoks, partua sulattelemaa.

Mikäpäs siin, sulluaha jää lämpy-mäss ja puolentuntii hellan luon kyykytettyväse pääsj Paakkine sa-jun juontii, mut ensittäi hiä siilas viiksihiese lävitse viimise tähtien votkapullost. Siit otti kaks täyttä annosta rokkua ja viel puoj naulua sijanlihhuu, kartsiskan kans ja pops ne pois-tiehie. Tietäähä sen, ku hä-tä muuttuu hyväks mieleks, ni sillo on mies tuas, justiiko ei ois millo-kua hättiä käsinkii, tai nähtkiä.

TUPAKKA-TORSTI

Kirj. Simo Vilkke.
Aihe vanhan tarinan mukaan.

Tupakka-Torsti, luiseva ketko.
Pienestä selkä jo pikkusen hetko.
Evelä, ovela, suimasan sutki,
mut mieleltään mirna, ko tarkkaa
tutki,
sano ei äkäistä sanna.

Päivät näin kulki: Savuten piippu,
yle aikaa ain hänel leuvvas riippu.
Hais kartanomaallaki katku.

— — —
»Enne olj meijä perreessä soppuu!»
Emäntä niiskuu, torruu ja hoppuu.
»Nyt miulleki, paisti, paikkoat
törryö,

Anna et vunukan polvella is körryö,
vaik armoton annuo siippuu...
Mitä tulluo ennää meijä elost?
Syvänsä läpättää surust ja pelost,
Pakahtuu tuoho paikkaa.»

— — —
Äijä voa suhkua, suhkua ja
puhkua,
silmissä kiukun ja ukkosen
uhkua,
nii-not on äkäsen äimänä ukko,
ko usjast hännätty hartuona-
kukko.

Ei kuule, ei niäkkeä mittiä.
— Nainen jo nyyhkii, vunukka
huutua.
Äijä vua yhtiä ei longota suutua,
ei ies topehi totuttuu tappua.

— — —
Vokajua vaimo: »Sano ies sana,
vaik oisin iessäis kui joutavana.
Eiks siul uo ies ommua vunukkua
salkka?

Vai mist tiä tulluo tiä tälläne
palkka?

Kakista, mikä on asja!
— Parahti parta: »ETSIKIA
PIIPPU!

»Hyväne aika! Mikäs tuos riippuu,
kokkero leukais väliss?

— — —
Ähkäsyö äijä, partajua kuappua,
Peukalo-hankua piipun ruappua,
Jo tupakan lehtii sen koppua
ahtua.

Vunukka vieres katsuo ja vahtua.
marajua, kampii körryö.

— Koht ukko lauhtuu, ryysteä,
rykkii,
topehtii, vunukka tohvelil kykkii,
mummo on männynnä muata.

Tämän runon eräitä sanoja on
syytä selostaa, sillä ne edustavat
vanhaa Kannaksen murretta, mi-
kä on esim. täällä Hämeessä syn-
tyneille karjalaisillekin tuntema-
tonta.

Ketko = laiha. Suimanen =
kirosanan vastike. Sutki = ove-
la. Mirna = kesy. (Mirna sana
on venäläistä alkujuurta). Paika-
ta törryö = olla äkänen (Leikilli-
nen sanonta). Vunukka = lapsen-
lapsi. Armoton = tällaista kuva-
kieltä käytettiin avuttomasta pik-
kulapasta. Körröminen = lasta
hypitettiin polvella. Lapsi siinä
istui polvella ja körröttäjä hypit-
tämällä jalkojaan viihdytteli lasta.
— Siippuminen = lapsi seiso i si-
puttajan jalkaterän päällä ja si-
putusjalka oli heitetty toisen ja-
lan polven yli, siinä se heilui
mukavasti. Äimänä = älyttömä-
nä. Hartuona = Venäjänpuolella
rajaa tienlaitaravintola. Hartuo-
nissa pidettiin paistikukkoja, mit-
kä lihoivat matkailijain hevospau-
rojen tähteillä. Ne useinkin tuli-
vat vihausiksi, kun niitä hevos-
miehet häätivät pois hevosensa
kaura-altaalta. Longottaa = ava-
ta. Topehtia = syleksiä. Salkka =
säälä. Marajua = Inisee = pyytää
jotain. Kampii = kiipee.

Karjalan murretta ei voi kir-
joittaa aivan murteen soinnun mu-
kaisesti. Tämä varsinkin pätee si-
nä murrealueessa, mihin kuului-
vat: Sakkola, Rautu, Metsäpirtti,
Pyhäjärvi, Käkisalmi, Räisälä ja
Vuoksela. Muissakin kannaksen
pitäjissä oli useita sanaryhmiä,
joissa oli sellainen tiftonkimuoto,
mihin suomalaisella kirjaimistolla
ei saa puhekielen sointua.

SANANPARSIA:

Kuka paljo puhuu, se kertuo
monta huhhuu.

Kielhää maita kulkuo, mut joskus
ovenki sulkuo.

Tuhmoa ällyy on ain liikua.

Valliet haisuot pahalt, ko tottuus
niitä tonkasuo.

Kiitää muil muihe maita, itselleis vua
ommii maita.

On pojill leukoi — vaik rumatha ne
ilman leukaaki oisiit.

TARINOINTIA:

Mitäs ukko siin tölläilyö ja
älläilyö? Älläillen ämmäjäin. Taitaaki
olla vaikija tuntuu omajua, tuolt toisiin
sejast?

Kylhä siin urakkua on, ko en uo
hantä näht kolmie, neljiä tuntii.
Aamkohvii juuvves tänä aamun viimi-
seks oltii nokakkai, mut nyt en oikei
jaksu muistua, jot millaiset kurtut
siin mei ämmä nuamas olliit.

Mitäl sie nykyiä hommailet? Mitä
mie, ko tapan voa aikoa,

A mitäs sie siit touhuut? No, ajan
kansaha mieki voa pyntäroin, mut
enhä mie häntä iha raatsi tappoa,
kulutan vua hiljalle.

Toimituksen purinaa

Kiitämme kaikkia avustajiamme.
Nyt tuli kirjoituksia niin runsaasti,
että jäi melkoisesti ylikin tämän en-
simmäisen numeron, mutta käytämme
seuraavassa kaikki, mitä on mahdol-
lista lehteen ottaa. Runoja pyrkii tu-
lemaan enempi, kuin lehtemme rajoit-
tettu tila sallii niitä julkaista.

Asiamiehille ja kaikille ystävillem-
me huomautamme, että tilauksia voi
lähettää pitkin vuotta, sillä koitamme
ottaa painokset niin suurina, että
myöhästyneet tilaajatkin saavat nyt
koko vuosikerran.

P ä ä.

Kuupon Tahvosta ja vähän muustakin

Monissa tämän lehden kirjoituksis-
sa on kosketeltu Pietarin kaupungin
keskeistä merkitystä entisajan kan-
nakselaisille. Pietari tarjosi varsinkin
lahjoitusmaatalonpojille ansiotuloja,
joita ei muualta ollut mahdollista
saada. Vanhimmat sakkolalaiset
muistavat sen omasta kokemukse-
staan. Myöskin kauppiaille ja käsityö-
läisille Pietarin suuri kuluttajaväestö
merkitsi monia mahdollisuuksia. Kun
tämän kaupungin piirissä oli väkeä
melkein yhtä paljon kuin koko Suo-
messä, on selvää, että siellä kulutet-
tiin valtavat määrät erilaisia tarvik-
keita. Sinne mahtui tavaraa mitä
vaan melkein rajattomasti. Elintar-
vikkeilla ei ollut markkinoimisvai-
keuksia. Vahinko vaan, ettei sen ajan
talonpojalla tahtonut olla paljon
myytävää. Alkeellisoin menetelmin
hoidettu maatalous ei tuottanut pal-
jon hyvinäkään vuosina ja huonoina
tuskin omaksi tarpeeksi. Karjanhoito
oli nykyiseen verrattuna jokseenkin
luonnonvaraista.

Eräs tärkeimpiä Pietariin vietävistä
tuotteista oli talvikaudella maito ja
kesällä teuraskarja. Vanhempi polvi
muistaa vielä ne suuret karjalaumat,
jotka palkkapaimenien ajamana vael-
sivat kuin surusaatto päämääränään
Pietarin teurastamot. Nämä laumat
sisälsivät monen näköistä ja kokoista
mullikkaa. Pääosa vietävistä karjoista
oli heikkoa ainesta, jotka olj koottu
eri puolilta Kannasta. Kun rautatietä
ei vielä ollut, oli kuljetus suoritettava
maanteitse laumoissa ajaen. Kuljetus
olj ammatitaitoisten miesten hom-
maa, sillä saattaa tuskin kuvitella,
mitä vaikeuksia voi niin suuren
eläinryhmän kanssa kohdata varsin-
kin lepo- ja yöpymispaikoissa ja pe-
rilläkin. Mutta sen ajan karjakuskit
eivät vaikeuksia pelänneet. On hyvin
luultavaa, että karjakauppa kannatti,

sillä eihän ostajan tarvinnut talonpo-
jalle paljonkaan karjasta maksaa.

Maidon kuljetusta Pietariin suori-
tettiin vain kylmänä vuodenaikana,
sillä kesällä maito ei kestänyt aikaa
viepää matkaa hevoskyydillä, kun
mitään jäähdytysmenetelmää ei juuri
tunnettu. Talvisin maitokauppiat eli
kupsat keräilivät oman ostopiirinsä
taloista maidot. Piirijako oli tarkka,
jottei syntyisi turhaa kilpailua. Eräs
näistä kupsista oli Kuupon Tahvo
Röykkylästä. Kun maitoa vietiin Pie-
tariin vain kaksi kertaa viikossa, piti
puolen viikon lypsykset kerätä maito-
potteihin. Maitopotteja säilytettiin
ruokahuoneen eli sulanan hyllyillä
avonaisina. Täältä Kuupon Tahvo
kävi keräämässä maidot omiin meije-
riastioihinsa eli tonkkiin. Kerma eli
liuhki pantiin kermatonkkaan ja
alusmaito taas sille varattuun as-
tiaan. Kerman erotus tapahtui hyvin
yksinkertaisella tavalla. Useamman
päivän ajan potissa olleen maidon
kerma oli noussut pinnalle sitkeäksi
nahaksi. Tahvo pyöräytti suoralla
etusormellaan liuhkin irti potin reu-
noista ja ajoi sen sitten puhaltamalla
reunan yli kerma-astiaan. Tätä toi-
mitusta kesti niin kauan kuin talossa
oli täysinäisiä maitopotteja. Siistey-
den vuoksi Tahvo pyyhkäisi aina vä-
lillä sormensa kuivaksi manttelinsa
reunaan. Tämän yksinkertaisen sepa-
roinnin ja mittauksen jälkeen oli
vuorossa tilimaksu. Maidosta saatu
hinta oli 4—6 kopekkaa litralta. Hin-
ta ei voinut olla kovin korkea, sillä
pitkä hevoskuljetus nosti maidon
hintaa ennen kuin se saatiin kaupat-
tavaksi.

Kun nykyisin puhutaan hygieniasta
ja basilleista, olisi tämänkaltaisen
maitotouhun mukana luultu Pietarin
olleen basilleja täynnä, niin alkeellis-
ta oli maidonkäsittelyn hygieeninen

Kotiseudun muistoja

Kirj. Väinö Karjalainen.

Kotiseutuni Karjalassa
minun mieleeni jäänyt on,
tutut polut nuo lehmibaassa,
ahot armahat marjaiset.

— — —
Muistan vielä tuon kotoisen
järven,
siniselkäisen Suvannon,
hiekkarannat ja tyvenet lahdet,
venevalkamat valkeat.

— — —
Ja lehdoissa kukkivat tuomet
ilman täyttivät tuoksullaan,
ja kotikoivujen valkeat varret
ylösnostivat lehviään.

— — —
Siellä kauniisti kākōset kukkui,
suven suloa ylistäin,
pääskyt, pihakattojen yllä,
ilon ilmoille virittivät.

— — —
Myös Karjalan satakieli
suviyössä viserteli
laulun kauniimman kaikista muista
Luoja kiitokseks lauleli.

— — —
Oi kotiseutuni kaunis!
Mikä lie sinun kohtalos?
Nyt vaan muistot rakkahat kalliit,
ne säilyy mun muistossain.

puoli joka paikassa, mistä sinne mai-
toa vietiin. Kun nykyisin puhkeaa
joku epidemia, ollaan heti epäilemäs-
sä maitoa. Voi olla, että ne sen ajan
basillit olivat niin heikkoja tai kesy-
jä, etteivät ne voineet tehdä pahaa
ihmiselle. Mitä sitten lienee auttanut
se, kun kerrottiin, että sitä Pietariin
vietävää maitoa pestiin jossain Lem-
paalan jäällä tehdyssä avannossa.
Voihan se vesikin tappaa basillit, jos
on radioaktiivista.

J. Pitkänen

YLEISTÄ ASIAA

Siteerataan tässä aluksi Väinämöistä: "Siksi neuvon nuorempia, vakahaisia varoitin."

Suomen kansan ja varsinkin sen nuorison on vaikea oppia yksinkertaisia asioita. Mitä sanotaan esimerkiksi siitä, että noin 40 % kansalaisista ei osaa sulkea ovea perässään, kuljettuaan siitä.

Kun maaseudulla kirkonkylässä, tahi muussakin kylässä on, sanotaan nyt vaikka Valistustalolla, kokous, juhla ym. sellainen, jossa liikkuu yleisöä, niin harvat ja valitut ovat ne kansalaiset, jotka talon ulko-ovestakin kulkiessaan sulkevat sen perässään, sisäovista puhumattakaan. Tietenkin, jos oveen on asetettu automaattisulkija, niin sulkeutuhan se sitten pakosta, eikä silloinkaan ovesta kulkijan tahdosta ja myötävaikutuksella. Tämä oven sulkematta jättäminen lienee suomalaisilla jonkinlainen perinne ja kansallinen piirre. (Tekisi mieli sanoa: vika) Tuonoin näet, useita vuosikymmeniä sitten, oli rautatievaunuissa kahdella "kotimaisella" kielellä kehoitus oven sulkemiseen. Muunkielisten turistien oli siis katsottu tämän tempun osaan oma-aloitteisesti. Voihan olla niinkin, että ulkomaalaisiin nähden oltiin tässä hienovaraisen kohteliaita. Miten lienee, mutta nyt on rautatievaunuista poistettu nämä yleisohjeet sekä kaikki muutkin käyttäytymistä koskevat tekstit. Suurten pyhien ruuhkaliikenteeseen näyttää joskus joutuneen vielä vanhoja vaunuja, joista ei ole kaaputettu pois tuota ovensulkemishjetta. Lienee se tarpeenkin siinä silloin, sillä jos juhlinallaan juhlatuulella, niin nykyisiin automaattisulkijoihin tottuneet unohtavat oven jälkikäsitteilyä.

Pengotaanpa välillä vielä historiaakin. Ei tarvitse mennä kuin noin 45 vuotta ajassa taaksepäin, kun rau-

tatievaunuissa oli kolmella kielellä ohjeet yleisölle. Tällöin näet Venäjän silloinen hallitus tahtoi "isäntämaan kieltä" vakiinnuttaa "alusmaahan", ja muutenkin "suuriruhtinaskunta-suvereniteettiä" haluttiin sieltäkin horjuttaa. Sylkemiskielto oli silloin vahvasti tehostettu ja kuului näin: Älä sylje lattialle. Spotta ej på golvet. Ne plevat na poll.

Liikkeiden kauppamatkustajat, pitkällä matkakierroksillaan loikoillessaan rautatievaunujen penkeillä seppittivät aikansa kuluksi noihin sanoihin sointuvan valssin sävelen ja laulelivat sitä matkan kestäessä eri kielimuotoja vuorotellen. Yksitoikkoista tämä laulu tietenkin oli, mutta jos siihen väsyi ja nukkui, niin mitäpä vällä sillä oli. Kuluihan matka maattessakin. Suomen itsenäistyminen poisti kolmikielisyyden.

Täytyy jälleen palata tuohon tekstimme alkupuoleen. Uusista rautatievaunuista, tavallisistakin on jo poistettu ovensulkemiskäskey, mutta moottorijunissa onkin automaattiset ovensulkijat. Tuonoin ovensuupenkki rautatievaunuissa oli kiusallinen istuin juuri siitä syystä, että siinä istuja joutui toimimaan porttipaikana tahi tyttönä olosuhteiden pakosta ja varjellakseen itseään sekä lähimmäisiään vedolta.

Tekniikan kehittyessä eivät monet liikkeet ja muutkaan suuren yleisön käyttämin rakennusten haltijat, jaksaneet odottaa yleisön itsensä kehittymistä ovenkäyttö-gentlemanneiksi, vaan ottivat teknilliset apuvälineet käyttöönsä automaattisulkijain muodossa. Näin ovat tarpeettomina joutaneet myöskin näistä yleisten rakennusten ovenpielistä pois ovensulkemiskehoitukset ja Suomen kansasta, sen nuorisoa myöten, on ulkopuolisesta näkökulmasta katsoen tullut sivistyskansa. No! Korkeakouluja syntyy maahan vilisemällä ja kirjallisesti

oppineita tulee niin paljon, että ei heille pystytä järjestämään arvoistansa työtä. silloin on toki ollut jo korkea aika raaputella ovenpielistä ym. kansan tollomaisuutta uumoilevat ohjeet.

Kirj.: Sakarias.

Vuoden 1961 lopulla täytti vanhaemäntä Helena Pekkanen, o.s. Halonen, 85 vuotta poikansa Väinön luona Punkalaitumen Vanttilassa. Kotoisin hän on Sakkolan Riiskasta ja muuten vielä ikäisekseen kohtalaisessa terveydessä, paitsi näkö on vähän heikentynyt. Hyvää jatkoa pirteälle vanhukselle.

KILPAILU

Suvannonseudun toimitus järjestää avustajiensa kesken kirjoituskilpailun. Aiheena kirjoittajan harkinnan mukaan muistelmat, kertomukset, tahi tarinat Sakkolassa olon ajalta, sota-ajalta, tahi nykyiseltäkin aikajaksolta. Kirjoitusten tulee olla suorasanaista, selvällä käsialalla kirjoitettuja, omaperäisiä. Korkeintaan 4 käsikirjoitettua arkia.

Palkintoina jaetaan yhteensä mk 10.000:—. Toimituksen harkinnasta ja kirjoitusten tasosta riippuen jaetaan palkintosumma, joko kolmena, tahi viitenä palkintona.

Kilpikirjoitukset lähetettävä toimitukselle huhtikuun loppuun mennessä tänä vuonna.

Toimitus.

Möngön kuningas

»Min oon Kärppä», sanoi eräänä talvipäivänä meidän pihaan ajanut suippopartainen vanha mies. Tulijalla oli huonohko hevonen, jonka nimi oli Hilima. Hän sanoi, että sillä on hyvät ohjaket ja se roikkaa kättä kuin mies. Olin veljeni kanssa navetan vintissä silppukoneella silppua tekemässä. Vieras kuuli sen ja huusi alhaalta: »Hei antakaa tukko heiniä!» Ei ole täällä heiniä sanomme me. »No, sitten kupo olkia!» Kukas sinä olet, kun siellä niin komentelet, kysyin. »Min oon Kärppä, tuli pohjoiskarjalaisittain. Hän oli eräs niistä rehunpyytäjistä, joita siellä siihen aikaan usein näki ja joita nimitettiin sossikoiksi. Tällä sossikalla ei ollut mitään suuhun tarjottavaa, vaan hän oli kuiva sossikka, joka syöti kielikakaroilla. Me olimme nähneet oikeita sossikoitakin. Kerran ollessamme Pöllän niityllä heinänteossa siellä kävi sossikka, jota sanottiin sorjaksi Mariksi. Hän keitti vahvat sajut rinkelin kanssa ja toi joskus ukoille soronkin, jotta nämä tulivat tarinatuulelle. Mutta saattoi arvata, että se heinäsaatto, joka ilmestyi ladon seinustalle sossikan hevosmiestä odottamaan, oli iso.

Kärppä oli niitä sen ajan reismiehiä, joita tuli meidänkin pitäjään. Moneen kylään heitä jäi asumaankin. Moni toivonsa menettänyt ikäneito sai sossikasta

MAASEUTUVÄKI.

Viisi palvelusvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvitessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Lempäälän Seudun Osuuskassa

miehen itselleen. Jos tyttö sai kotitalostaan maapalan myötäjäisiksi, niin pariskunta rakensi siihen itselleen mökin ja alkoi eellä tehden työkseen sitä mitä osasi.

Kärppä otti emännäkseen Pulakan Varvun ja rakensi Möngön lammen rannalle omalaatuisen talon. Tämä »pytinki» oli kaksikerroksinen, mutta sen pohjan ala oli vain noin 3x3 metriä. Kärppä etunimi oli Antti ja hän nimitti vaimoan Varpuliksi. Antti oli käsityöläinen, jonka alaa olivat erikoisesti puutyöt. Hän teki puusta mitä vaan: puuastioita, kauhoja, lapioita, lusikoita ja paljon muuta. Varpulin saamaa osaa heillä oli tuvan ympärillä pienet polttilkut, joten heillä oli mahdollisuus pitää karjaa hevonen, lehmä, joku lammas ja sikapossu. Sika oli ilmeisesti hyvin opetettu, koska sielläpäin tavattiin sanoa, että »on viisas kuin Kärppä posu» Kärppällä oli epäonneakin eläintenpidossa. Kerran Antti löysi uuttinsa eli lampaausta läävästä niskat jäykkänä. Tieto vahingosta eli kauan kyläläisten keskuudessa sananpartena. Nuorista miehistä, joilla oli korkeat kovat kaulukset kaulassa sanottiin: »On niskat jäykkänä kuin Kärppä uutila.

Kärppällä oli Manne-niminen poi-

ka, isokokoinen miehenrumilus, josta isä toivoi paljon. »Meidän Mannelle meinasi tulla lampahan luonto, mutta kun minä syötin sille käärmehen lihaa, niin jopa löi raavahan miehen henkiiheveriin», kertoi Kärppä ja lisäsi vielä: »Meidän Mannesta tulee koko Möngön kuningas.» Tätä hän perusteli tavalla, jota sivullinen ei oikein tajunnut, vaikka hän selvitti asiaa tuntikaupalla. Tupakkaa ja mälliä siinä selvityksessä kului. Antti väitti, että hän se perii lopulta koko Pulakan tilan.

Taisi Kärppä kuolla niin aikaisin, ettei kerinnyt näyttää omistusoikeuttaan toteen. Mannesta ei niin ollen tullut Möngön kuningasta, kuten isä toivoi, vaan hänestä tuli puusniekka. Hän meni mieheksi Metsäpirtin Lapanaisten kylään maalarin leskelle. Tämä maalari oli Venäjältä tullut hyvä ammattimies, joka omisti Lapanaissa pienen maatilan. Hän kuoli kuitenkin nuorena ja jätti näin Mannelle paikan. Manne piti muutaman vuoden puusniekan paikkaa, mutta oppi sittemmin niin pahaksi viinamäen mieheksi, että viina vei Mannelta hengen. Siihen päättyi Kärppien tarina.

A k u

Suvannon-Seutu

ilmestyy v. 1960 6 kertaa vuodessa ja maksaa 250 mk vuosikerta. Ilmoitusmaksu halpa ja suuremmista ilmoituksista alennus.

Toimituksen osoite:

Kulju 16.
Palomäki
Puh. Kulju 20

Toimitus

Päätoimittaja: Santeri Ollikainen. Toimitussihteeri Eero Nas-kali.

Muu toimituskunta: Yrjö Raaska, Ester Pitkänen, Viktor Ryyppö ja Helmi Uosukainen.

Ruoka- ja Sekatavarakauppa MATTI KUUPPO

palvelee auliisti Teitä

Valkeakoski Vainionk. 2 puh. 41706

TAMPEREEN SEUDUN

OSUUSKASSA

- Joustavan palvelun pankki -

Kun tarvitsette

- elintarvikkeita
- taloustarvikkeita
- maataloustarvikkeita
- erikoistavaroita
- erikoisetuja

palvelee Teitä

Tuotanto

SAKKOLALAISET

HOIDAMME EDULLISESTI KAIKKI SÄHKÖASIANNE

- SÄHKÖASENNUKSET
- TELEVISIOT, RADIOT
- PUMPUT, MOOTTORIT, LYPSEKONEET
- PESUKONEET, PÖLYNIMURIT, JÄÄKAAPIT
- KAIKENLAISET SÄHKÖLAITTEET

Kysäiskääpä

RAASKAN SÄHKÖLIIKE

VESILAHTI
Puh. Koski 41

VALKEAKOSKI
Puh. 41 810

Manu Kurik-
ka.
Myllymaa
Vammala.